

Turistička organizacija
Vojvodine

BESPLATAN PRIMERAK

www.vojvodinaonline.com

CIKLOTURIZAM I KAMPOVI U VOJVODINI

SRBIJA

- Državna granica | State Border | Staatsgrenze
- Pokrajinska granica | Provincial Border | Provinzgrenze
- Granični prelaz | Border Crossing | Grenzübergang
- Magistralni put | Motorway | Landstraße
- Auto-put | Highway | Autobahn
- Priključak na auto-put | A Slip Road | Autobahnanschluss

Elevacija | Elevation

- < 100m
- 100-200m
- 200-400m
- > 400m

Hidrografija | Hydrography | Hydrographie

- Reka | River | Fluss
- Kanal | Canal
- Jezero, ribnjak | Lake, fishpond | See, teich

Sedišta opština (broj stanovnika)
Municipality Seat (Population)
Sitz der Gemeinde (Bevölkerung)

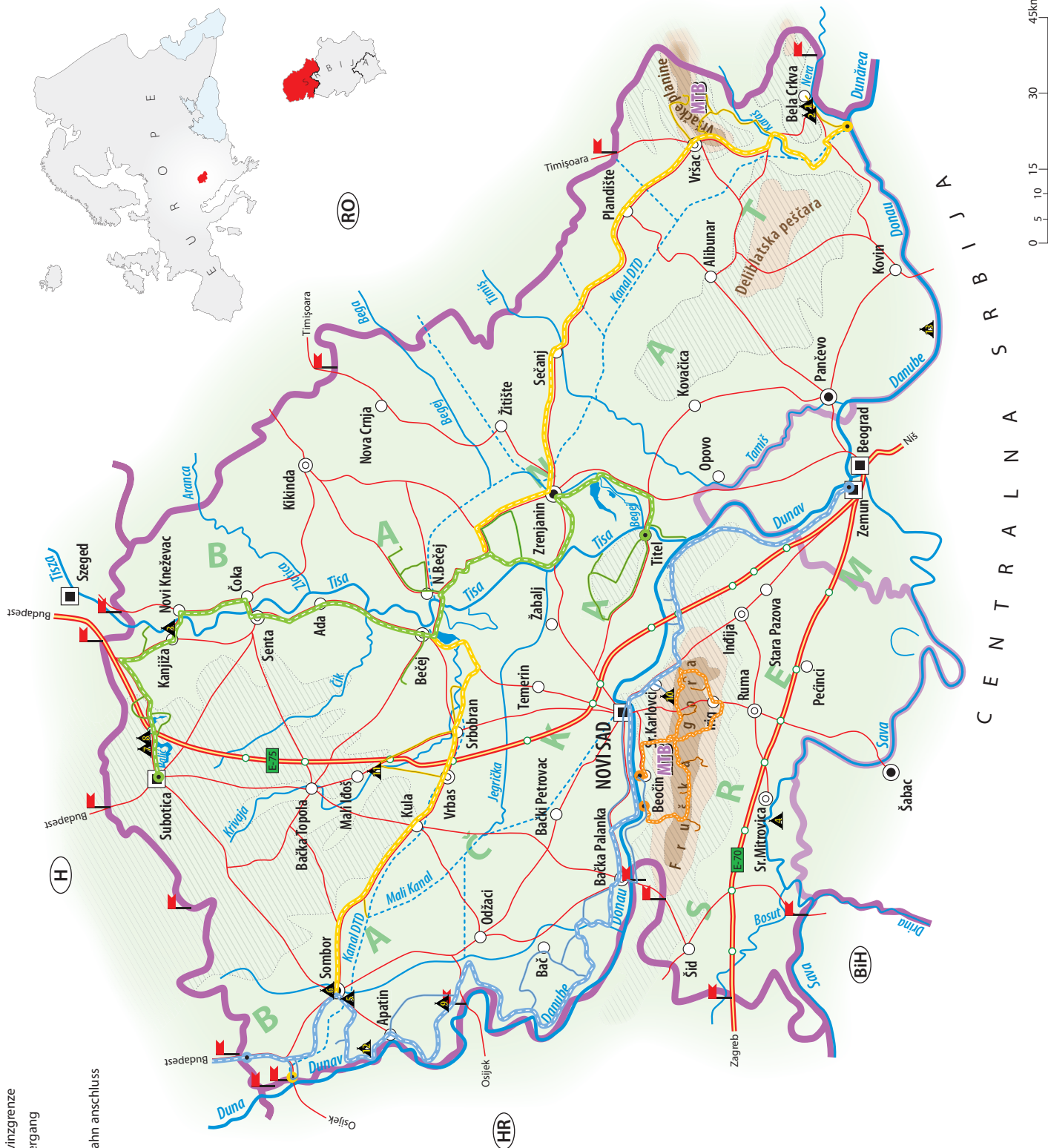
- < 20 000
- 20 000 - 50 000
- 50 000 - 100 000
- > 100 000

BICIKLISTIČKE RUTE

- Dunavska ruta
  - glavna ruta
  - alternativna ruta
- Potiska ruta
  - glavna ruta
  - alternativna ruta
- Kanalska ruta
  - glavna ruta
  - alternativna ruta
- Fruškogorska ruta
  - glavna ruta
  - alternativna ruta

MTB STAZE

KAMPOVI

C E N T R A L N A S R B I J A

Život je kao vožnja bicikla

Bicikl je kao stvoren za upoznavanje Vojvodine. Biciklom ćete je upoznavati polako i detaljno, prirodu i ljude, prizore, zvuke i mirise. Vojvodina je skoro idealno ravna ali ne i monotona. Vozićete kroz šume koje uokviruju velike panonske reke, između nepreglednih žitnih polja, preko dina „evropske Sahare“, osvežiti na stazama koje vode preko Fruške gore i Vršackih planina. Orijentiri će Vam biti tornjevi crkava koje su podizali vredni Vojvođani – branili su granice, isušivali močvare, obrađivali zemlju. Naseljavani su ovde i stanovnici iz udaljenih krajeva Evrope: Španije, Francuske, Nemačke, Ukrajine... Zato se ovde svaki putnik može osećati kao kod svoje kuće, bilo da je ona od drveta, naboja, čerpića, cigle ili kamena.

Oduvek se u Vojvodinu dolazilo Dunavom i Tisom, pa su se tuda provukle i dve biciklističke rute. Dunavska, deo EuroVelo 6 koridora, je odlično markirana, a lako možete doći do štampanih ili internet vodiča. Potiska ruta je na koridoru EuroVelo 11, ali je još uvek bez markacija, pa je ovaj vodič po prvi put opisuje. Predlažemo Vam i Kanalsku rutu – duž kanala koji povezuju Dunav, Tisu i ponovo Dunav, a tokom čije

gradnje je iskopano više zemlje nego tokom kopanja Sueckog kanala. Poslasticu ostavljamo za kraj – uspone i spustove Fruške gore i Vršackih planina.

U našoj zemlji nigde nema toliko bicikala i biciklista kao u Vojvodini. Bicikl je ovde deo svakodnevice, upravo onako kako je i Albert Ajnštajn opisivao: „Život je kao vožnja bicikla: da biste održali ravnotežu, morate se neprestano kretati“.

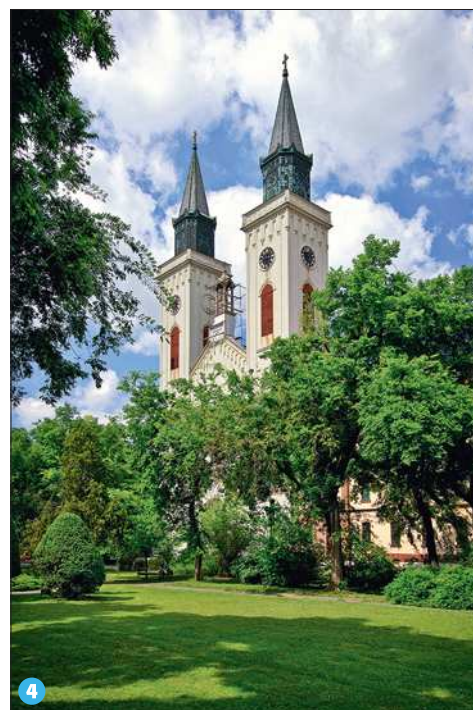
BEZBEDNOST NA PUTU

Bicikl je tradicionalno, ali i veoma popularno, prevozno sredstvo u Vojvodini i zato Vas ovde neće čudno gledati ako kakvim dvotočkašem prođete kroz selo ili se zaustavite kraj puta. Cikloturisti iz inostranstva će ipak primetiti da vozači motornih vozila nemaju uvek korektan odnos prema biciklistima, a ni kvalitet puteva nije uvek onakav na kakav su navikli. Retrovizor će biti od velike koristi.

Na biciklima je obavezno imati pričvršćeno jedno belo svetlo sa prednje i crveno svetlo za zadnje strane, a na točkovima „mačije oči“ bele ili žute boje. Minimalni intenzitet prednjeg svetla je 16 luxa, odnosno da ono osvetljava put u dužini od najmanje 10 m. Nošenje kacige i reflektujućeg prsluka nije obavezno, ali ih preporučujemo. Bicikl se može kretati najviše jedan metar od desne ivice kolovoza, ali nažalost nije regulisano minimalno rastojanje motornog vozila od biciklista tokom preticanja. Prevoz lica u prikolicama nije dozvoljen.

U slučaju potrebe, servisi i prodavnice delova se mogu naći skoro u svakom imalo većem naselju, pa se uvek može naći lek za Vašeg voljenog dvotočkaša. A kada ga već volite, pažljivo ga vežite kada ga ne vozite, da bi ste bili sigurni da će ostati veran samo Vama.

DUNAVSKA RUTA – EuroVelo 6

Niz **lepi** plavi **Dunav**

Ova ruta predstavlja deo koridora EuroVelo6, koja povezuje Atlantik i Crno more. Od Ulma u Nemačkoj, ona prati Dunav sve do njegove delte. U Srbiju ova ruta ulazi kod Bačkog Brega, a nakon 667 km izlazi kod Negotina. Čitava trasa je odlično markirana putokaznim oznakama koje se usklade sa onim u drugim zemljama na pomenutoj trasi. Štampane su mape, turistički vodiči i internet-stranice na srpskom, engleskom i nemačkom jeziku.

Kroz Vojvodinu je glavna ruta duga 294 km i do Novog Sada sa leve strane prati Dunav, idući preko aluvijalne ravni i rečne terase uz neznatne visinske razlike. Ispod Petrovaradinske tvrđave – Gibraltara na Dunavu, prelazi na desnu stranu ove reke, a potom prelazi i preko grebena Fruške gore. Ovaj uspon, dug 4,5 km, kojim se savladava 190 m (80–270 m n.v.) visinske razlike je jedini koji ćete imati na glavnoj ruti. Sa Fruške gore se spuštate na zatalasanu lešnu zaravan sa koje se pruža najbolji pogled na Dunav, koji se nalazi pedesetak metara ispod Vas.

Pored glavne rute, koja počinje na graničnom prelazu Bački Breg, predlažemo da skrenete i na obilaznice i alternativne rute, koje su takođe markirane. Već u Bezdanu, na 9,4 km od početka rute, skrenite desno (na raskrsnici 30) i tako ćete doći do same obale Dunava. Tu se nalazi i početak Velikog bačkog kanala, kao i prevodnica izgrađena 1856. godine. Prilikom njene izgradnje, prvi put u Evropi je primenjeno podvodno betoniranje. U neposrednoj blizini se nalazi deo memorijalnog kompleksa „Batinska bitka“, kao i granični prelaz sa Hrvatskom.

Kada se vratite do Bezdana, nastavite kroz Specijalni rezervat prirode „Gornje Podunavlje“, Bačkog Monastora do Sombora i kampa „Longtour“, specijalizovanog za smeštaj biciklista. Nemojte zaboraviti da obiđete centar grada i pogledate monumentalnu (7x4 m) sliku „Bitka kod Sente“, koja

je u Svečanu salu Županije postavljena 1898. Ako želite bolje upoznati ovu bitku iz 1697. godine, ipak se morate zaputiti našom Potiskom turom do Sente i tamošnje Gradske kuće.

Nepunih 20 km od „Longtour-a“, nalazi se još jedan kamp, pored mirnog asfaltnog puta Kupusina – Apatin. Kamp „Budžak“ pruža samo elementarne uslove za boravak u šatorima, ali se u blizini nalazi dunavska plaža „Vagoni“, kao i nekoliko čardi.

Nakon Apatina, ruta ponovo vodi delom SRP „Gornje Podunavlje“, iz kojeg se izlazi kod graničnog prelaza Erdut – Bogojevo. Kod graničnog prelaza, nalazi se „Štrand“, još jedan dobro uređen kamp, u okviru kojeg se nalazi i prirodno jezero sa vodom pogodnom za kupanje.

Nakon sela Živa, na raskrsnici 450 skrenite levo, i tako napustite glavnu Podunavsku rutu – nećete zažaliti. Nakon 7,5 km, između Vajske i Bođana, sa leve strane ćete naići na jezero Provala, sa motelom, kampom i plažom, a nakon još 11 km ćete doći do srednjovekovnog dragulja – tvrđave Bač. Tvrđava je smeštena u meandru Mostonje i bila je potpuno okružena rekam. Ostaci utvrđenja potiču iz perioda 14–15. vek. Kada se pređe most preko kanalisane Mostonje, sa desne strane se nalaze ostaci Turskog kupatila iz 16. veka – jedini ostaci islamske arhitekture u Vojvodini. Tu je i kompleks franjevačkog samostana, koji je osnovan polovinom 12. veka, a temeljno je obnovljen polovinom 18. veka.

U nastavku rute prema Bačkoj Palanci i Novom Sadu, prolazi se pored Specijalnog rezervata prirode „Karađorđevo“, a alternativna ruta pored SRP „Bagremara“, dok je u neposrednoj blizini i Park prirode „Tikvara“. U „Karađorđevu“ se nalazi rezidencija nekadašnjeg predsednika SFRJ – Josipa Broza Tita, kao i dobro poznata ergela konja i Muzej konjarstva.

U Bačkoj Palanci postoji alternativni pravac koji vodi mostom preko Du-

nava, ali Vam je za kratku deonicu kroz Hrvatsku potreban pasoš. Ako želite da do Novog Sada nastavite podnožjem Fruške gore, a niste poneli pasoš, za 20 km se dolazi na skelu kod Begeča, a nakon još 10 km i do skele kod Futoga.

Prilikom obilaska Novog Sada, obavezno se popnite na Petrovaradinsku tvrđavu, da osmotrite reku duž koje još od Ulma, 1345 rečnih kilometara uzvodnije, vodi Vaša staza. Od Petrovaradina put vodi ka Sremskim

Karlovcima, putem kojim je tutnjala konjica Eugena (Evgenija) Savojskog tokom Petrovaradinske bitke (1716). Na taj događaj podseća i crkva Snežne Gospe, podignuta sa leve strane puta, na mestu gde počinje blagi uspon ka Sremskim Karlovcima. U Karlovcima se nalazi i Kapela mira, podignuta na mestu gde je 1699. godine potpisan Karlovački mir. Tom prilikom su pregovarači sedeli za okruglim stolom – po prvi put u dugoj istoriji mirenja.

PANONSKI PUT MIRA

Ova biciklistička ruta u dužini od oko 80 km povezuje Osijek i Sombor. Ruta prolazi kroz najbolje očuvana prirodna područja u ovom delu toka Dunava – Park prirode „Kopački rit“ i SRP „Gornje Podunavlje“, povezujući multinacionalno lokalno stanovništvo koje još uvek čuva bogatu tradicionalnu baštinu. Na ruti se može uživati u gastronomskim specijalitetima, starim zanatima, kulturno-istorijskim znamenitostima, vožnji čamcima, konjskim zapregama i foto safariju...

17

Sremski Karlovci su, osim po divnim građevinama iz 18. i 19. veka, poznati i po vinima, zbog kojih ovde vredi i prenočiti. Ukoliko biste radije raširili šator, Ekokamp se nalazi 3,5 km u pravcu Stražilova. Ovde biste mogli parkirati bicikl i jedan dan provesti u pešačenju po Fruškoj gori.

Nakon Sremskih Karlovaca, put vodi ka prevoju Banstol. Kako je već rečeno, ovo je jedini uspon na trasi EuroVelo6 kroz Vojvodinu – 4,5 km dug uz 190 m visinske razlike. Na prevoju skrećete levo, odakle se spuštate ka Čortanovcima, taman da odmorite otežale noge. U centru Beške možete skrenuti levo, do obale Dunava i ribljug restorana. Do sjajnog vidikovca na rečna ostrva u Dunavu, Petrovaradinsko-koviljski rit i impozantni most na autoputu, možete doći iz Krčedina, prvim skretanjem levo, 300 m od početka sela. Ovo skretanje nije obeleženo, ali pogled zaslužuje 2 km pedaliranja.

18

19

Na raskršnici Novi – Stari Slankamen, imate dve mogućnosti: da nastavite pravo prema Surduku ili da odvojite malo vremena za obilazak spomenika bitke kod Slankamena (1691), srednjovekovne Staroslankamenačke tvrđave i Slanače – izvora slane vode. Sa tvrđave se pruža pogled na ušće Tise – tromedju Srema, Banata i Bačke, Titelski breg, Stari Slankamen i Dunav – koliko god se pogled daleko pruža.

Samo 5 km u smeru Surduka, sa leve strane puta, nalazi se kompleks bazena „Horizont“, a ako se iz centra ovog sela spustite ka Dunavu, prepoznaćete prizore iz Kusturičinog filma „Crna mačka, beli mačor“.

Od Surduka Vam ostaje još 40 km do Beograda, kojeg opisuju kao najbolje mesto za noćni provod u Evropi. Nakon predaha u ovom gradu, valja se odati i čarima vožnje dalje niz Dunav, ka Viminacijumu, Đerdapu – najvećoj klisuri Evrope, Lepenskom viru...

1. Specijalni rezervat prirode Gornje Podunavlje
2. Bački Monoštor – crkva Sv. Petra i Pavla
3. Prevodnica iz 1856. godine
4. Sombor – crkva Sv. Stjepana kralja
5. Sombor – Županija
6. Sombor – slika „Bitka kod Sente” u Svečanoj sali Županije
7. Trasa EuroVelo 6

8. Tvrđava Bač
9. Kupusina – etno-kuća
10. Apatin – švapska kuća Margita
11. Sonta – etno-kuća
12. Apatin – Gradska kuća
13. Park prirode „Tikvara”
14. Jezero Provala
15. Muzej konjarstva u Karađorđevu
16. Čelarevo – Dvorac Dunđerski

17. Novi Sad – Petrovaradinska tvrđava
18. Sremski Karlovci – Kapela mira
19. Sremski Karlovci – fontana Četiri lava
20. Pogled na Koviljsko-petrovaradinski rit i most na auto-putu.
21. Crkva Snežne Gospe
22. Crkva Snežne Gospe – unutrašnjost
23. Spomenik Bitke kod Slankamena
24. Ušće Tise u Dunav

POTISKA RUTA – EuroVelo11

Bogato **nasleđe** tihe Tise

Potiska ruta vodi dolinom Tise, pravcem sever-jug, u dužini od 196 km. Trasa vodi skoro isključivo asfaltnim putevima, izgrađenim po aluvijalnoj ravni i terasama ove reke. Početak je u centru Subotice, na 113 m nadmorske visine, a kraj na vidikovcu iznad Titele, na 129 m, što je i najviša tačka rute. Najveći deo trase se ipak nalazi na 78 do 85 m, pa će se na ovom putu nakupiti samo 415 m uspona i nešto više spusteve.

Predložena trasa se nalazi na koridoru EuroVelo11, koji povezuje Barencovo i Egejsko more. Početak Potiske biciklističke rute smešten je, ne slučajno, u Suboticu. Ovdašnji vlastelini, Bela Lajoš i Nandor Vermeš, su od 1880. godine počeli da organizuju Paličku olimpijadu – po uzoru na starogrčke Olimpijske igre, a pre de Kubertena, Međunarodnog olimpijskog komiteta (1894) i prvih modernih Olimpijskih igara (Atina, 1896). Već 1881, u sklopu igara, održana je i prva biciklistička trka po tada jedinstvenoj kružnoj betonskoj pisti. Poletom Bele i Vermeša krećemo na vožnju!

Od Gradske kuće u centru Subotice, Potiska ruta vodi ka jezerima Palić

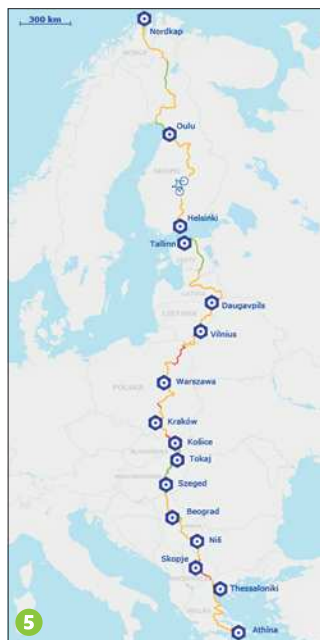
(7,5 km) i Ludaš (11,5 km). Kod Palićkog jezera postoje dva kampa, a odatle možete izabrati alternativnu – izletničku rutu (28 km), koja vodi oko Specijalnih rezervata prirode „Ludaško jezero“ i „Selevenjske pustare“. Ova staza je namenjena ljubiteljima prirode, kojima neće smetati mestimično zemljana ili peskovita podloga, ali ni gastronomski izazovi.

Na 33. kilometru Potiske rute, možete skrenuti levo prema Martonošu i tu izaći na obalu Tise, na njenom četvrtom kilometru toka kroz Srbiju. Ovo će biti reka duž čije doline će voditi ruta – često tik uz reku, ali i duž starih korita, koje je Tisa dubila od kraja Ledenog doba do današnjih dana.

Na 42. kilometru prvi put se prelazi Tisa, preko mosta koji povezuje Kanjižu i Novi Kneževac. Kod Starog parka u Čoki, skreće se ka Senti i tu opet prelazi Tisa (59. km). Ovde je, 1697. godine, preko pontonskog mosta prešla turska armija, koju je još na mostobranu napao Eugen (Evgenije) Savojski i porazio je tokom dvosatne bitke. Ova pobeda je dovela do sklapanja Karlovačkog mira (1699), koji je opisan u Podunavskoj ruti.

Nemojte propustiti da se u centra Sente popnete na kulu Gradske kuće, odakle se sa 50 m visine pruža pogled kakav se retko sreće u Panonskoj ravni. Ovde se nalazi i maketa Senčanske bitke, sa oko 2.000 figura.

U Bečeju vas čeka Šlajz (103. km) – stara brodska prevoznica, izgrađena 1899. godine, na mestu gde se Velički bački kanal, okosnica kanalskog sistema Dunav-Tisa-Dunav (DTD) uliva u Tisu. Iz Bečeja možete krenuti i na izlet do dvorca Fantast vlastelinske poro-

EUGENIO VON SAVOY

Naše biciklističke rute se ukrštaju sa marševima i bitkama princa Savojskog. Kako li se on uopšte zove? U krštenici mu piše Eugenius Franciscus. Potpisivao se najčešće trojezično, italijansko-nemačko-francuski: Euđenio fon Sevoa (Eugenio von Savoy). Po Evropi ga nazivaju Ojgenom, Evženom, Judžinom, Euđeniom, Jeneom, Eugenijusom. Eugenom ga zovu u Hrvatskoj, i pod tim imenom je postepeno ulazio u srpski govor, ponešto i u literaturu u kojoj se zadržala, a tu je i dalje ranija transkripcija: Evgenije.

6 SUBOTIČKIH RUTA

U okolini Subotice je već osmišljeno šest biciklističkih ruta (link: <http://www.park-palic.rs/pdf/mapa-final.pdf>), koje nisu markirane, ali su detaljno opisane.

9

dice Dunderski (15 km) ili se okupati na gradskoj plaži.

Potiska ruta preko brane na Tisi (112. km) ponovo prelazi na levu stranu ove reke, gde preporučujemo dva nova izleta preko Novog Bečeja – 22 km dugu kružnu turu koja vodi do SRP „Slano Kopovo“ – jedne od poslednjih sačuvanih slanih bara u Vojvodini, koje su nestajale nakon melioracija tokom 18. i 19. veka. Na ovom slanom staništu gnezde se migratorne vrste ptica, atipične za Panonsku niziju, a karakteristične za Kaspijske slatine i morske obale. Tokom leta i jeseni ova bara presuši.

Od skretanja sa asfaltnog puta, nakon 2 km zemljanog puta, dolazi se do vizitorskog centra. Tu treba zatražiti

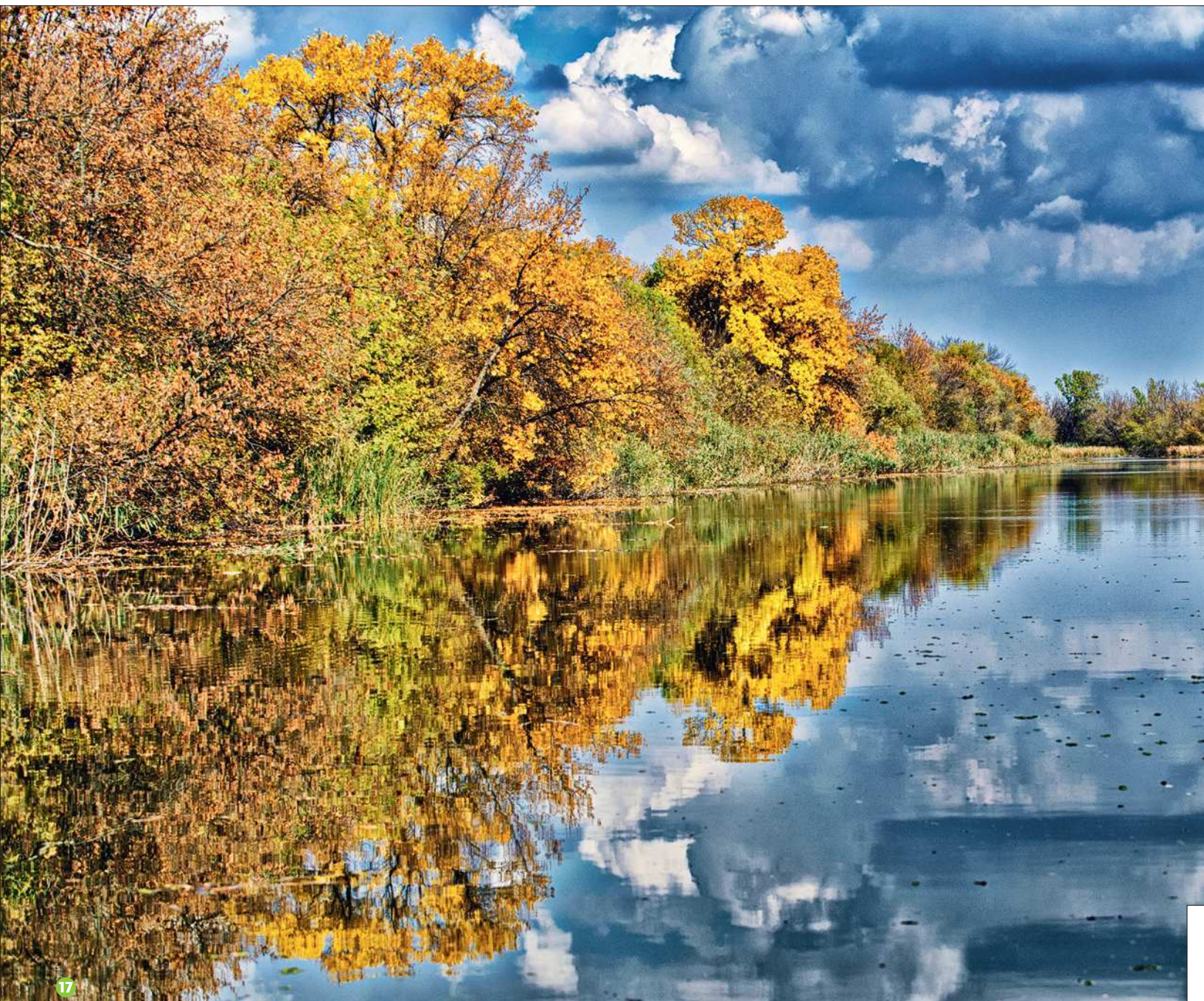
14

ulaznicu za obilazak jezera zapadnom rutom (daljih 4 km zemljanog puta).

Na 12 km udaljenost nalazi se Arača – još jedan raritet, ovaj put kulturno-istorijski. Na obali nekadašnjeg meandara Tise, nalaze se ostaci romaničke bazilike koja potiče iz 13. veka, sa osnovom i prostorinim rasporedom karakterističnim za benediktinske crkve u prelaznoj varijanti romano-gotičkog stila. I do ovog lokaliteta se dolazi skretanjem sa puta Novi Bečej – Novo Miloševo, a potom se vozi 7 km duž tucanikom nasutog puta.

Potiska ruta ipak ne ulazi u Novi Bečej, nego vodi ka selu Kumane, u smeru ka Melencima. Na 5 km od centra Kumana (129 km), odvaja se na desno zemljani put, koji kroz SRP „Okanj

17

bara“ vodi do sela Taraš (6,5 km). Ova kratka vožnja lošim atarskim putem vodi do jedinstvenog „Evropskog sela roda“, jer se u Tarašu gnezdi 42 para belih roda – koje se naseljavaju samo u prijateljskom okruženju. Rode možete posmatrati od polovine marta, kada ovde stižu prvi parovi, pa sve do jeseni.

Ako želite da izbegnete zemljani put, do Taraša možete stići asfaltnim putem preko Melenaca i Elemira (26 km).

Na obali kod Taraša možete postaviti šator, okupati se ili nastaviti asfaltnim putem koji je izgrađen duž nasipa, i preko Aradca doći do Zrenjanina (25 km).

U centru Zrenjanina, koji se nalazi na nekadašnjem ostrvu reke Begej, preporučujemo posetu Narodnom muze-

ju i obilazak centra. O burnoj prošlosti grada govore i nazivi njegovih delova – Nova Barselona i Mala Amerika.

Od centra Zrenjanina trasa vodi kroz Mužlju i Lukino selo, do SRP „Carska bara“ (13,4 km). Kada izađete na put koji vodi desno ka hotelu „Sibila“ i Belom Blatu, možete se odlučiti na dvočasovni obilazak brodom ovog Ramsarskog područja.

Skretanjem levo, prelazite preko kanala Begeja, a potom skretanjem desno nastavljate ka Perlezu i Titelu (20 km), gde se na vidikovcu iznad Tise (129 m n.v) ova ruta završava.

Ruta se završava ali ne i mogućnosti da se još jedan dan vozite po okolini – vožnjom zemljanim putem duž nasipa,

nakon 11 km možete doći do mesta gde se Tisa uliva u Dunav, a potrebno je još samo malo traganja da biste se spustili sa nasipa i kroz šumu pronašli stazu koja će Vas dovesti do obale ovih dveju velikih reka.

Drugi izlet vodi preko Titelskog brega ka Mošorinu, potom desno ka vikend naselju Dukatar, ili levo kroz selo do Šajkaša, a potom južnim podnožjem brega kroz Vilovo i pokraj Loka nazad do Titela (krug od oko 60 km).

Od Titela se može vratiti do Novog Sada (45 km, preko Vilova, Šajkaša, Budisave i Kaća) ili nastavite ka Pančevu (64 km, preko Perleza, Farkaždina i Kovačice) i Beogradu (60 km, preko Perleza i Čente).

1. Palić – Velika terasa
2. Subotica – Gradska kuća
3. Palić – česma u stilu secesije (1912)
4. Palić – spomenik Vermešu i Lajošu
5. Trasa EuroVelo 11
6. Maketa Senčanske bitke
7. Selevenji pusta – ostaci crkve iz 13. veka
8. Ludaško jezero – Rokin salaš
9. Arača – na obali nekadašnjeg meandra
10. Bečej – Trg oslobođenja
11. Arača – romano-gotički stil
12. Novi Bečej – ikonostas s početka 19. veka u crkvi Sv. Nikole
13. Brana na Tisi
14. Dvorac Fantast
15. Slano kopovo u sušnom periodu
16. Slano kopovo u vlažnom periodu
17. Starim Begejom se stiže do Carske bare
18. Taraš – „Evropsko selo roda”
19. Zrenjanin – Gradska kuća i katedrala Sv. Ivana Nepomuka
20. Zrenjanin – grad sa 10 mostova
21. Belo Blato – etno-kuća

STAZOM DO RUMUNIJE

U planu je izgradnja biciklističke staze koja će duž nasipa pored Begeja povezivati Zrenjanin i Temišvar (75 km). Za sada je izgrađen deo od Temišvara do granice.

Arterija moderne Vojvodine

Ova ruta prati deo kanalske mreže koja je močvarnu i kužnu Vojvodinu pretvorila u plodonosnu i zdravu za život. Počinje u severozapadnom kutku Vojvodine, kod Bezdana, gde se vode Dunava prelivaju u Veliki bački kanal, preseca Tisu, a završava se u jugoistočnom uglu, kod Banatske Palanke – ponovo na obali Dunava. Njenim prelaskom se odaje počast najgrandioznijem inženjerskom poduhvatu sa kraja 18. veka u dolini Dunava. Ruta je duga 303 km i skoro idealno ravna – nakupi se samo oko 600 m uspona.

Ruta počinje kraj Bezdana, kod prevodnice koja od 1856. godine predstavlja početak Velikog bačkog kanala. Od Bezdana do Monoštora i dalje ka centru Sombora možete voziti markiranim stazama Dunavske EuroVelo6 rute.

Sombor će Vas sigurno osvojiti arhitekturom i prijatnom atmosferom. Ako želite da se zadržite u njemu, preporučujemo „Longtour kamp“. Kanalska ruta vodi prema Kljajićevu (15 km), a od ovog naselja, pa sve do 50 km udaljenog Srbobrana, vozićete podnožjem Bačke lesne zaravni čiji će Vas strmi odseci pratiti sa leve strane. Lesna prašina je vetrom navedena tokom ledenih doba i pamti gorostasne stepske putnike – mamute.

Od Kljajićeva do Sivca i ponovnog susreta sa Velikim bačkim kanalom ima 12 km. Ako u centru Sivca skrenete desno, ka Malom Stapararu, nakon 5 km ćete doći do prevodnice sagrađene 1793. godine i jedina je u funkciji od četiri prvobitne na ovom kanalu.

Naredna tri naselja su na međusobnoj udaljenosti od 8 do 10 km: Crvenka, Kula, Vrbas. Od prevodnice na ulazu u Vrbas, pa narednih 6 km, kanal postaje

najzagađeniji vodotok u Evropi. Stoga je zgodno nakon prelaska mosta u centru naselja, nastaviti pravo na sever, ka 11 km udaljenom Feketiću i kampu „Pipač“. Neveliki bazen je sasvim dovoljan za osveženje nakon celodnevne vožnje.

Od kampa se dolinom Krivaje može produžiti do Srbobrana (15 km), a odatle kreće pejzaž koji više priliči Teksasu – dominiraju pumpe za vađenje nafte. Ako Vam na deonici do Turije ne smeta da vozite i po zemljanim putevima, onda preporučujemo skretanje sa glavne rute i izlet do Parka prirode „Beljanska bara“ – napuštenim meandrima Krivaje, koji predstavljaju izuzetno vredno stanište barskih biljnih i životinjskih vrsta. U centru Turije se sastaju glavna i alternativna ruta, a odatle ima još 16 km do Bačkog Gradišta, gde se kanal spajao sa Tisom. Pomeranjem korita Tise, završetak kanala je ostao na suvom, te je 1898. izgrađen krak ka Bečeju i nova prevodnica ka Tisi – Šlajz.

Od Bezdana do Bečeja i brane na Tisi, biciklom ste prešli 129 km, sve vreme prateći trasu Velikog bačkog kanala, prokopanog pre Sueckog. Verovatno ste majicu natopili solju, ne

SIMBOL REGULACIJA VOJVODANSKIH VODA

Na prevodnici kod Malog Stapara je bila carina, a naplaćivale su se i takse za prolaz brodova. Uz prevodnicu je izgrađena zgrada Tehničke uprave kanala, iz koje su radovima, krajem 18. veka, rukovodili projektanti Jožef i Gabor Kiš. Tu se nalazi i mlin, koji je sačuvao izgled iz 1848. U njemu se glazirao pririnač, od kojeg je pravljen puder za bečke dame. Car Franja Josif je 1872. srebrnim ašovom započeo gradnju novog kanala, a postoji legenda da su u rov položeni dukati i srebrnjaci – dovoljno da ovo mesto opседају tragači za blagom. Nešto kasnije, na mestu spajanja dva kanala je postavljen spomenik „Regina Pannonia“ – Kraljica Panonija.

5

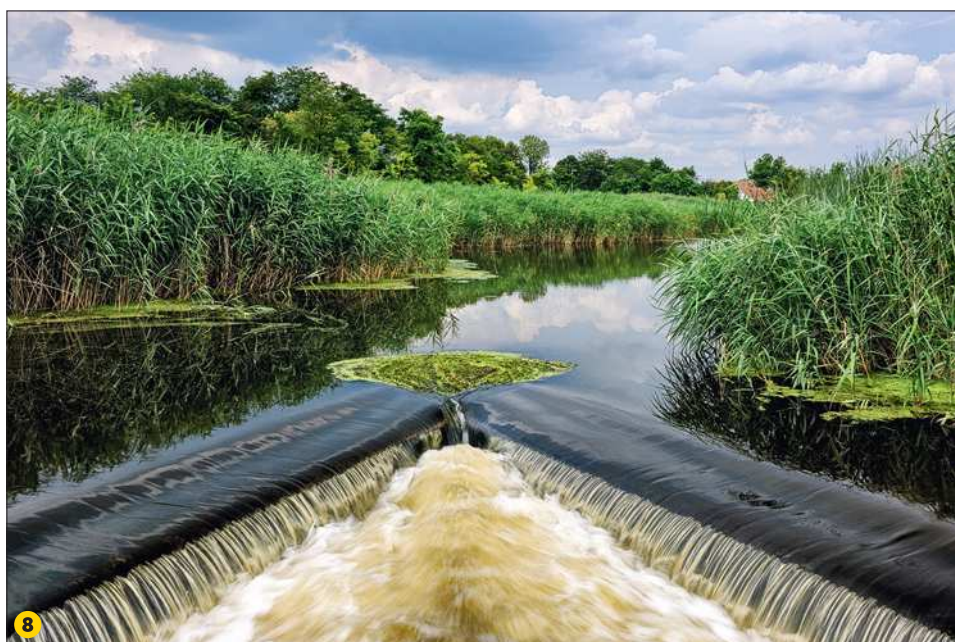
6

BESMRTNO DELO

Glavni projektant kanala, Jožef Kiš, po sopstvenoj želji je sahranjen u Vrbasu. U njegovom vinogradu, tačno naspram prevodnice kod Vrbasa, stoji mermerna ploča koja svedoči o njegovom smrtnom delu, a obližnji kanal o besmrtnom delu.

7

8

9

10

18

11

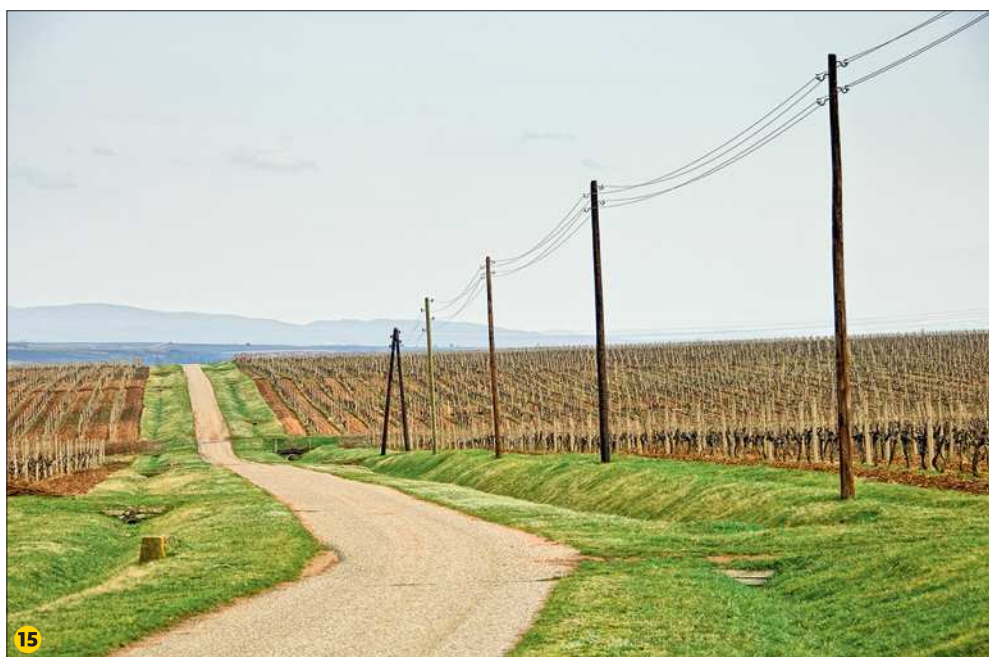

znajući da je jedna od osnovnih namena ovog kanala bila skraćivanje „puta soli“. Pre izgradnje kanala, brodovi koji su prevozili so sa Karpata, morali su ploviti do Titela, a onda uzvodno Dunavom do Beča.

Prelaskom brane na Tisi, prelazite u Banat. Ovde možete izabrati neki od izleta opisanih u Potiskoj ruti ili nastaviti do Zrenjanina. Iz ovog grada Kanalska ruta vodi ka istoku. Na 32. km od centra grada se, kod Sečnja, prelazi preko Tamiša – reke koja je toliko puta pomerila svoje korito, da je po njoj dobio ime i nekada močvarama okružen Temišvar. Nije ni malo čudno da grad dobije ime po reci, dok se na karti ne uoči da

grad zapravo leži na Begeju. Na 15 km od Tamiša, put nas dovodi u Konak i most preko najstarijeg kanala u Banatu. Od polovine 18. veka, kada su melioracije počele, bilo je potrebno više od sto godina da se Banat od velike močvare pretvori u plodonosnu ravnicu. Da nema sistema kanala, ovaj vodič bi ličio na one namenjene izletima po Everglejds močvarama.

Na horizontu se sada već jasno vidi Vršачki breg i Vršac ispod njega, gde vredi provesti barem dva dana. Vršac je jedino mesto duž Kanalske rute čija nadmorska visina prelazi 90 m. Za razliku od ostatka Banata, gde sve ide u širinu, ovde ide u visinu – tornjevi rimo-

katoličke crkve Sv. Gotharda visoki su 61 m, a iznad nje se nalazi kapela svetog Krsta (254 m), do koje možete doći stepenicama, a do Vršačke kule (399 m) i biciklom.

Za izlet van grada preporučujemo odlazak do Malog Središta (11 km). Ukoliko Vam noge ne otežaju od vina po kojem je selo poznato, nastavite asfaltnim putem pored manastira i nakon 6 km ozbiljnog uspona doći ćete do ispod Guduričkog vrha (641 m), najvišeg vrha Vojvodine. I kao da vrh nije dovoljno visok, ovde se možete popeći i na drvenu osmatračnicu sa koje se pruža jedan od najboljih vidika u Vojvodini.

Od centra Vršca pođite i ka Vršačkoj kuli (7 km), kojoj se polako vraća sjaj srednjovekovnog utvrđenja. Sa ovog mesta se spuštaju paraglajderi, a ako Vam je bicikl ipak dragoceniji od takvog iskustva, nastavite asfaltnim,

a potom i zemljanim putem (ukupno 3,5 km) do planinarskog doma „Široko Bilo“. Šator ili sobe – odlučite sami, a sutradan je odatle lako spustiti se do manastira Mesić, koji je podignut u 13, a obnovljen u 18. veku.

Za nastavak puta, možete ići glavnom rutom – od Vršca prema Beloj Crkvi ili alternativnom od Mesića preko Kuštilja. Ispred Grebenca ćete ponovo sresti našeg starog znalca – kanal se ovde probija između Zagajičkih brda, Deliblatske peščare i Malog peska. Prelaskom preko kanala, ulazite u čudesan svet „evropske Sahare“. Vozeći se pored peščanih dina, preko Kajtasova ćete doći u još jedan rezervat prirode – „Labudovo okno“.

Prelaskom na levu stranu kanala, dobrim zemljanim putem (4,3 km) se stiže do Stare Palanke – kraja naše 303. km duge Kanalske rute i najniže tačke u Vojvodini (68 m).

1. Sombor – Gradska kuća
2. Mali Stapar – zgrada tehničke uprave i mlin
3. Mali Stapar – prevodnica
4. Mali Stapar – spomenik Kraljici Panonije
5. Jožef Kiš, projektant Francovog kanala
6. Nadgrobní spomenik Jožefa Kiša
7. Beljanska bara – ravničarski motiv
8. Reka Krivaja u Srbobranu
9. Beljanska bara kod Turije
10. Porodični izlet na kanalu
11. Šlajz, prevodnica kod Bečeja
12. Reka Tamiš kod Sečnja
13. Reka Karaš kod Straže
14. Ušće Nere u Dunav – najniža tačka u Vojvodini
15. Put kroz vinograde do Malog Središta
16. Vršac – crkva Svetog Gotharda
17. Vršac – kapela Sveti Krst
18. Vršačka kula

KUDA DALJE?

Od Stare Palanke, skela vozi pet puta dnevno do srednjovekovne tvrđave Ram – na desnoj obali Dunava. Odatle možete nastaviti kroz Đerdapsku klisuru – najdužu i najdublju klisuru Evrope. Lako ćete pratiti markacije Dunavske rute (EuroVelo6).

Od Stare Palanke možete krenuti na sever i preko Banatske Palanke doći do Bele Crkve (11 km) i njenih jezera, pored kojih se nalaze dva kampa.

Preko dina Deliblatske peščare, asfaltnim putem, dolazi se do Dubovca, a potom i Kovina, gde most povezuje levu i desnu obalu Dunava. Sa druge strane je Smederevo i monumentalna tvrđava sa početka 15. veka – svratite do nje čak i ako nećete nastaviti dalje na jug, dolinom Morave. Od Smedereva i Kovina vode putevi ka Beogradu.

19. Manastir Mesić

20. Kanal DTD kod Kajtasova – nedaleko od svog ponovnog spoja sa Dunavom

21. Dunav kod Labudovog okna

FRUŠKOGORSKA RUTA

Hladom stoletnih šuma

Za razliku od prethodnih ruta, na ovoj ćete se, i pored debelog hlada, dobro ornožiti. Na trasi dužine 88 km nećete imati pomoć servisa ili prodavnice delova, pa se opremite neophodnim alatom i rezervnom gumom. Tokom ove rute, dva puta ćete se popeti na greben Fruške gore – sa severne i južne strane i nakupiti skoro 2000 m uspona.

Svi asfaltni putevi koji presecaju ovu planinu su pogodni za treking vožnju. Ipak, dobro je imati gume sa boljom zaštitom od bušenja, a udobnije će Vam biti i sa prednjom suspenzijom – pro-nađe se tu i tamo rupa ili dve.

Najpre se treba popeti do grebena ove planine, koja je velikim svojim delom u granicama Nacionalnog parka. Najfrekventniji usponi vode od Sremskih Karlovaca ka Banstolu i od Sremske Kamenice prema Iriškom vencu. Ukoliko ste više za vožnju bez udisanja izduvnih gasova, a u dobroj ste kondiciji, onda se odlučite za smerove od Rakovca ka Zmajevcu ili od Beočina ka Crvenom čotu. Mnogo manje napora zahtevaju trase od Neština ka Divošu i od Koruške preko Sviloša prema Ležimiru.

Upravo ovu poslednju predlažemo za vezu između Dunavske i Fruškogorske rute. Ako dolazite iz Novog Sada, najbolje da dođete sa bačke strane do Futoga ili Begeča i u podnožje Fruške gore pređete skelom. Već zapadno od Beočina ili Čerevića, saobraćaj je znatno ređi, a time i užitak vožnje veći.

Od vinskog Banoštora, postavite ka zapadu – uzvodno, i na dobro obeleženoj raskrsnici skrenite levo ka Sremskoj Mitrovici. Do ove raskrsnice može-

te doći i iz pravca Iloka – alternativnom Dunavskom rutom. Uspon počinje nakon krivine iza Sviloša – 3 km je dug i penje se 170 m, što je najblaži uspon ka nekom fruškogorskom prevoju, a i sve vreme vijuga kroz šumu.

Na prevoju ruta vodi na levo, duž grebena. Na 6,5 km od raskrsnice, sa desne strane je obeleženo skretanje ka Grgurevačkoj jami. Iako je duboka samo 13,5 m, za fruškogorske prilike predstavlja raritet. Naspram ovog skretanja, ka severu se odvaja šumski put koji vodi ka napuštenom kamenolomu Srednje brdo. Ako Vam malo zemlje ili blata pod točkovima ne smeta, spustite se do ovog lokaliteta. Ako se smestite na nekoj od stena u kamenolomu i budete dovoljni tihi, videćete orlove krstaše kako jedre iznad Vas.

Na 6 km od skretanja ka jami, dolazi se do Crvenog čota (538 m), najvišeg vrha Fruške gore. On se sa leve strane puta zapaža po visokim antenama. Odmah potom se spuštate do raskrsnice. Glavna ruta vodi duž grebena, gde se nakon 6 km skreće oštro desno, ka Vrdniku. Kada nakon 1,2 km od skretanja, ugledate prvu vikendicu sa desne strane, obratite pažnju – na levo se odvaja makadamski put ka etno-naselju „Vrdnik“, koje se nalazi ispod Vrdni-

5

čke kule. Od etno-naselja put je asfaltiran i obeležen drvenim tablama „Staza zdravlja“. Vrdnik se iz rudarskog pretvorio u banjsko mesto, nakon što je termomineralna voda prodrla u rudarske jame. U banji postoji otvoreni i zatvoreni bazen, u blizini je hotel „Aqua Star“, kao i manastir Vrdnik gde su iz manastira Ravanica, tokom seobe 1690. donete mošti kneza Lazara.

Iz Vrdnika se trasa spušta niz potočnu dolinu, skreće levo ka Rivici i Irigu, a na samom ulazu u Irig skreće desno prema Krušedolu. Pre nastavka ka Krušedolu, svratite u neku od vinarija, po kojima je Irig poznat. Vino zapakujte u ranac i nastavite put.

Manastir Krušedol (16. vek) je izgrađen kao mauzolej despotske porodice Branković, ali su njihove mošti spalili Turci, nakon poraza kod Petrovaradina, 1716. godine. Ovde su sahra-

njeni i kneginja Ljubica Obrenović, kralj Milan Obrenović, patrijarh Arsenije III Černojević.

Na pola puta između Iriga i Krušedola, levo se skreće ka Grgetegu. Još jedan manastir sakriven u potočnoj dolini. Pored njega se nalazi paleontološki lokalitet, na kojem je utvrđena promena morske sredine Panonskog mora, ka slatkovodnoj jezerskoj i barsko-rečnoj.

Od manastira Krušedol put se blago penje ka grebenu Fruške gore (120 m uspona duž 4,5 km). Na grebenu treba skrenuti na levo i ponovo voziti najvišim delom ove planine. Nakon jednog kilometra, skretanje levo vodi ka manastiru Velika Remeta i izvoru Ubavac.

Ako se ne odlučite na skretanje ka Velikoj Remeti, nakon 7 km se udesno odvaja put do TV tornja i hotela „Norcev“. Toranj, visok 170 m je pogođen tokom NATO bombardovanja 1999. godi-

ne, ali je konstrukcija odolela, pa i dalje predstavlja simbol Fruške gore. Nakon 3 km se dolazi do još jednog simbola planine – monumentalnog spomenika „Sloboda“, posvećenom palim borcima tokom Drugog svetskog rata. U neposrednoj blizini je vizitorski centar Nacionalnog parka.

Put se dalje spušta do prevoja Iriški venac (444 m), gde se levo skreće ka Irigu i Rumi, a desno prema Novom Sadu. Naša ruta ipak vodi pravo – i dalje grebenom sve do Zmajevca. Sa desne strane puta, u šumi, se nalazi planinarski dom, a malo pre odvajanja za dom, sa desne strane počinje makadamski put, koji vodi do kamenoloma „Kišnjeva glava“ (1,5 km). Ovde se eksploatiše kamen koji je nastao hlađenjem lave vulkana, koji je bio aktivan pre 35 miliona godina.

Od kamenoloma je ponovo asfaltni put, a treba obratiti pažnju na kamione

koji se mogu sresti na ovoj kratkoj deonici.

Put nastavlja niz potočnu dolinu, ka Starom Rakovcu. Na ulasku u naselje, sa leve strane se nalazi restoran „Pećina“, a sa desne strane parkovsko proširenje. Tu usporite, jer će nakon 340 m biti skretanje ka desno. Odmah potom skrenite opet desno i tako ćete doći do staze koja penje do „Belog majdana“ jednog od najspektakularnijih objekta geonasleđa na Fruškoj gori.

Kada se vratite na glavni put, od manastira Rakovac imate još 3 km do izlaska na magistralu koja vodi ka Novom Sadu (desno) ili Beočinu (levo). Ako želite izbeći gust saobraćaj, skrenite levo, a na obilaznici oko Beočina desno ka naselju Beočin Dunav, pa ćete doći do skele, koja će Vas prevesti do Futoga i ponovnog uključenja na Dunavsku rutu.

1. Pastoralni pejzaž Fruške gore
2. Srednje brdo – napušteni kamenolom
3. Novi Sad na dlanu sa grebenskog puta na Brankovcu
4. Etno-naselje „Vrdnik“
5. Manastir Grgeteg
6. Manastir Velika Remeta
7. Spomenik „Sloboda“ na Irškom vencu
8. Manastir Krušedol
9. Kroz jesenje boje
10. Bešenovačko jezero

KUPANJE U BEŠENOVAČKOM JEZERU

Ako na raskrsnici ispod Crvenog čota skrenete oštro desno, nakon 7,2 km spusta put pod pravim uglom skreće udesno. Vi pažljivo presecite krivinu, nastavite pravo i nakon 500 m skrenite levo. Ispred Vas će se pojaviti azurno plavo jezero. Duboko je oko 20 m i nalazi se u bivšem kamenolomu. Severna strana jezera je izgrađena od krečnjaka Panonskog mora koji su bogati fosilima – bukvalno treba paziti kuda hodate, da ne biste slučajno koji slomili. Leti je voda dovoljno topla za kupanje, pa je jezero veoma posećeno. Na obalama nije dozvoljeno postavljanje šatora.

MTB STAZE

Samo za najspremnije

D o sada smo Vojvodinu predstavili kao idealnu za cikloturiste. Sada sledi deo namenjen za one koji ne brinu previše o zdravlju bicikla, niti sopstvenom – MTB! Samo dve planine u Vojvodini – Fruška gora i Vršacke planine, ali su obe fantastična mesta za mauntinbajking. Obe imaju tehnički i fizički zahtevne staze koje su dobro markirane, pa Vam ne preostaje ništa drugo nego da krenete u off-road vožnju.

MTB staze na Fruškoj gori

Ko želi da se oporba u fizički i tehnički izuzetno zahtevnoj vožnji, trasa Velikog fruškogorskog MTB maratona, dužine 78 km sa 2550 m ukupnog uspona, je najbolje rešenje.

Međutim, na planini možete naći i mnogo manje zahtevne, a isto tako interesantne staze – što preporučujemo početnicima u brdskom biciklizmu.

Sve MTB maratonske staze su jednosemerno markirane, pa predviđeni smer treba poštovati iz bezbednosnih i tehničkih razloga. Takođe, tokom off-road vožnje treba obratiti pažnju na planinare na koje ćete sigurno naići.

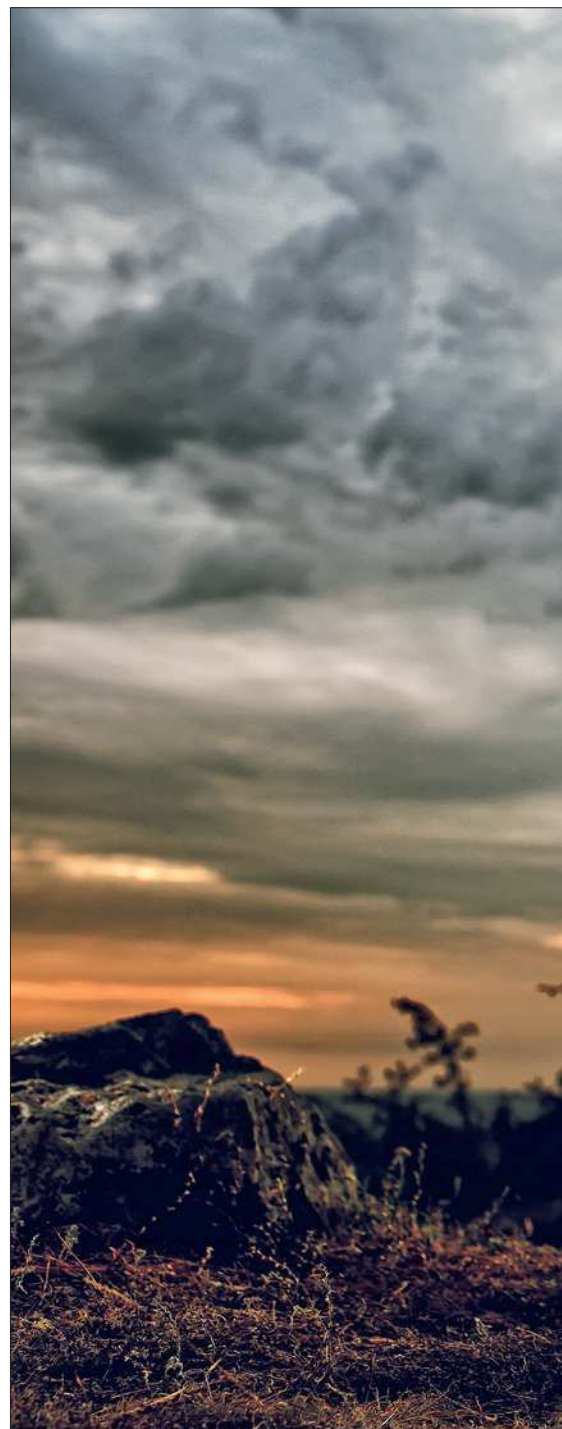
Kao opis onoga što Vas može čekati na Fruškoj gori, slede reči jednog od učesnika tradicionalnog MTB maratona: „Fruškogorski maraton je nešto najbrutalnije što sam ikad vozio, a da se službeno organizuje. To su usponi od 15-16% po zemljanoj podlozi – ruta je planinarska i to takva da će se i pla-

ninari hvatati zubima za vazduh da bi neke delove ispeli. Maraton je napravljen ne da se vozi, nego da se preživi!“ ali i „Ovo je definitivno MTB maraton na koji ću se vratiti“.

Na nekoliko mesta su postavljene skakaonice za bicikliste, a na deonici Plana – Beli majdan (Stari Rakovac) održava se i Državno prvenstvo Srbije u MTB Downhill disciplini.

MTB staze na Vršackim planinama

Dobro mesto za početak MTB vožnje po planini je planinarski dom na Širokom bilu. Odatle staza vodi ka Guduričkom vrhu (641 m), jak uspon vodi ka Lisičijoj glavi/Vršackom vrhu (590 m), a možete se okušati i u zahtevnoj stazi „Vršackog izazova“ (6,9 km dužine). Sa vidikovaca se pružaju pogledi na Vršac, Banatsku ravnicu, obrise Deliblatske peščare ili brdovite desne obale Dunava, pa je povremeno dobro i sići sa bicikla.

KAMPOVI – KAMPING ODMORIŠTA – KAMPIRALIŠTA

Odmor u prirodi pod panonskim nebom

KAMPOVI

1 Na Glavnom jezeru, jednom od sedam Belocrkvanskih, nalazi se kamp *Belocrkvanska jezera*. U veoma lepom predelu sa jezerima čiste i bistre vode, plažama, pešačkim stazama kroz šumski hlad, kamp Belocrkvanska jezera privlači brojne turiste. Većina njih uživa u kupališno-rekreativnim aktivnostima ili obilazi prirodne i kulturne vrednosti u okolini – Belu Crkvu (manifestacija Karneval cveća), Vršac, Vršacke planine, Deliblatsku peščaru, Dunav, Ramsarsko područje Labudovo okno. Kamp se prostire na površini od 2 ha i ima ukupno 60 parcela. Opremljen je sa dva sanitarna bloka, prodavnicom, kafe barom i restoranom. Posetiocima su na raspolaganju sportsko-rekreativni tereni: za fudbal i odbojku na pesku, stoni tenis, veslačke i trim staze. Kamp je otvoren od 1. juna do 31. avgusta.

2 Na Vračevgajskom jezeru, duž puta od Bele Crkve prema selu Vračev Gaj, smešten je kamp *Bela Crkva*. Zauzima površinu od 3,9 ha, na kojoj se nalazi ukupno 120 kamping parcela. Od ukupnog broja, 85 je stacionarnih, a 35 slobodnih. U ponudi su i tri četvorokrevetna bungalova. Posetioci mogu da koriste brojne ugostiteljske i turističke sadržaje neposrednog okruženja: restoran, prodavnicu, teren za mali fudbal i odbojku, igralište za decu, kao i iznajmljivanje pedalina i čamaca. Kamp je otvoren od 1. maja do 31. avgusta.

3 Na obali Tise kod Kanjiže uređen je kamp *Tiski cvet*. Pored štranda, reke Tise, posetioce i turiste privlače i drugi sadržaji u okruženju, a pre svega, Banja Kanjiža. Kamp se prostire na površini od 1 ha, obuhvatajući 15 kamping parcela. Usluge su prilagođene i osobama sa invaliditetom. Kamp Tiski cvet je opremljen tuševima sa hladnom i toplom vodom, prostorijama za pripremanje hrane, spoljašnjim tuševima i Wi-Fi internetom. U blizini su bazen, dečji bazen sa igralištem i sportski tereni na pesku. Mogućnosti turističkih i rekreativnih aktivnosti veoma su raznovrsne: šetnja u prirodi,

biciklizam, posmatranje prirode i ribolov. Kamp je otvoren od 15. juna do 15. septembra.

4 Kamp *Zasavica* je sastavni deo turističke ponude Specijalnog rezervata prirode „Zasavica“. Ovaj predeo jedinstvenih prirodnih vrednosti odlikuje smena vodenih i močvarnih ekosistema sa fragmentima poplavnih livada i šuma. U turističkoj ponudi su vizitorski centar i turistički brod Umbra. Kamp Zasavica na površini od 0,5 ha ima 42 kamping mesta, od kojih je svako oivičeno stablima i zasadima cveća. Sastavni deo kampa su još i zajednička prostorija za druženje, kuhinja, vešeraj i sanitarni prostor. Prostor kampa je prilagođen osobama sa posebnim potrebama. Na usluzi turistima je i Wi-Fi internet. „Zasavica“ je jedan od najbolje opremljenih kampova u Srbiji. Otvoren je od 25. aprila do 30. septembra.

KAMPING ODMORIŠTA

5 Porodično kamping odmoriste *Šatoriste Sosul* nalazi se 3 km od centra Sombora i oko 700 m od puta Sombor – Novi Sad i Sombor – Apatin. Ovo lepo mesto za odmor, rekreaciju i uživanje, uređeno je u blizini Velikog bačkog kanala i do njega vodi drvored bođoša (Celtis), po kome je ceo kraj poznat. Ukupna površina kamping odmorista iznosi 1,8 ha. Posetioci mogu da koriste sledeće sadržaje: teniski teren, bazen sa slanom vodom, mini teretanu, finsku sauna za četiri osobe, sanitarni čvor sa kabinama za tuširanje, mašine za pranje i sušenje veša, frižider, štednjak, Wi-Fi internet, trpezariju, terasu sa druženje. Ukoliko zatreba, postoji mogućnost ekspresnog servisa i popravke bicikala u servisima sa kojima kamp ima ugovore. Kamping odmoriste je otvoreno tokom cele godine.

6 Kamping odmoriste *Longtour* se nalazi u centru Sombora, najzelenijeg grada Srbije sa izuzetnim palatama i zgradama u stilu baroka, klasicizma i secesije. „Longtour“ je sastavni deo ponude biciklističke rute EuroVelo 6. Zau-

zima površinu od 1,2 ha u prostranom dvorištu koje ima mogućnost da ugosti 40–50 šatora. Turistima su na usluzi: sanitarni čvor, kuhinja, trpezarja, četiri terase za druženje u hladu, Wi-Fi internet, a po potrebi tu su i dva apartmana sa po dva ležaja. U sklopu kampa su salon za profesionalnu masažu i mini radionica za popravku bicikala. Turistima je ostavljena mogućnost obilaska grada biciklom ili fijakerom i obilazak Specijalnog rezervata prirode Gornje Podunavlje. Kamping odmorište je otvoreno od 1. aprila do 30. oktobra.

7 Na Paličkom jezeru, jednoj od najpoznatijih turističkih destinacija Srbije, uređeno je kamping odmorište **Palić**. Posetioci ovog kampa imaju odličnu priliku da se baš sa ovog mesta upoznaju sa jezerom, Suboticom, čuvenim salašima ili nekom vinskom stazom. Kamp obuhvata površinu od 1 ha. Kamp je otvoren od 1. maja do 1. oktobra.

8 Kamping odmorište **De Tour** je još jedno paličko mesto za kampovanje, smešteno u veoma prijatnom ambijentu. Zauzima površinu od 0,8 ha i na tom mestu su prisutni sledeći sadržaji: tri bazena, osvetljeni sportsko-rekreativni tereni za odbojku i košarku, pice-rija, terasa za druženje. U sastavu kamping odmorišta je i šest bungalova za smeštaj 24 osobe. Kamp je otvoren tokom cele godine.

9 Kamping odmorište **Štrand** je sastavni deo ponude jezera Štrand kod Bogojeva, u opštini Odžaci. Ima povoljan položaj u blizini lokalnog puta Odžaci – Bogojevo – Apatin i graničnog prelaza Bogojevo – Erdut. Kamp ima kapacitet 22 parcele za sve oblike kampovanja. Otvoren je tokom cele godine. U blizini je peščana plaža i restoran.

10 Kamping odmorište **Eko kamp Fruška gora** se nalazi na samom obodu Nacionalnog parka „Fruška gora“, 4 km od Sremskih Karlovaca i EuroVelo 6 rute. Na šumom okruženom prostoru od 1,7 ha uređen je prostor za prikolice, autodomove i oko 40 mesta za šatore. Opremljeno je sanitarnim objektom sa toaletima, tuševima i umivaonicima, posebnom prostorijom za pranje sudova, uređenim roštiljskim mestima, igralištem za decu i saletlama za održavanje radionica ili druženje. Neposredna blizina izletišta Stražilovo i markiranih planinarskih staza čine ovaj kamp idealnim mestom za odmor u prirodi. Kulturna baština obližnjih Sremskih Karlovaca, plaža na Dunavu, brojne vinarije, upotpunjuju ponudu ovog kampa, koji je otvoren od 1. maja do 1. oktobra.

11 Kamping odmorište **Pipač** se nalazi u Feketiću, 2 km od uključnja na auto put E75, odnosno uz put Novi Sad – Subotica. U parkovskom prostoru nalaze se mesta za 15 kamp prikolica ili autodomova, kao i za 50 šatora. Uz kamp se nalaze restoran i motel, pa je moguće iznajmiti i sobu. Kamp je dobro opremljen, a u njemu se nalazi manji bazen, kao i osvetljeni teren za tenis. Odlično je pozicioniran za izlete biciklima, a domaćini organizuju obilaske vinskih podruma uz degustaciju hrane i pića. Kamp je otvoren od 1. marta do 1. oktobra.

KAMPIRALIŠTA

12 Kampiralište **Budžak** ima odličan položaj u blizini Specijalnog rezervata prirode Gornje Podunavlje. Udaljen je svega 100 metara od obale Dunava i sada već afirmisane i poznate biciklističke staze EuroVelo 6. Zauzima površinu od 0,2 ha na kojoj se nalazi 15 parcela, delom osunčanih, a delom u hladu. Atraktivno okruženje kampa nudi mogućnost za brojne turističke aktivnosti, a pre svega posmatranje ptica, ribolov, šetnje kroz Rezervat, biciklizam i vožnju čamcem. Kamp je otvoren od 1. maja do 1. oktobra.

13 Kampiralište **Jabukov cvet** se nalazi na obali Dunava, u blizini sela Banatski Brestovac, u južnom Banatu. Prostire se na površini od 5 ha. Ima ukupno 300 parcela, od kojih je 270 stacionarnih, a 30 slobodnih. U blizini se nalazi Park prirode „Ponjavica“. Kamp je otvoren od 1. aprila do 31. oktobra.

Momo Kapor – „Bicikl“

... „Ako bih sutra umro, ostao bih željan samo jedne stvari – bicikla! Taman kad sam zaradio dovoljno novca da kupim jedan solidan bicikl, više nemam kuda da ga vozim: bicikle su isterali iz glavnih ulica, navodno radi sigurnosti njihovih vozača. Moji vršnjaci su već odavno pokupovali automobile, a bicikle, eto, nikad nisu uspjeli da kupe! Bicikli su im ostali prva neuzvraćena ljubav. Za bicikle je bilo kasno. I kad poželim da se nagledam tih pitomih žičanih životinja, putujem u Suboticu – ispred Gradske kuće kunjaju redovi bicikla moje mladosti. Prašnjavi „Triumfi“, izandale italijanske „Ardile“ i prepravljeni „Bianki“, tupi i izdržljivi nemački „Vandereri“, pouzdani „Durkopi“, solidni engleski „Torpedo“; mezimče vojvođanske ravnice i prašnjavih puteva: „Partizan“ – svi su tu na okupu i čekaju svoje vlasnike da se napričaju o žetvi i cenama kukuruza, da skoknu na pivo u „Belu lađu“... I kao što ljudi danas hvale svoja kola, biciklisti su nekada tapšali rukom guvernal, govoreći kako njihov bicikl ima „odličan prenos“. Zavodnici danas šetaju zveckajući ključevima sportskog automobila. Ranije se pošten švaler razlikovao od ostalih mužjaka po štipaljki kojom je stezao desnu manžetnu pantalona! Tako se uvek znao da ga pred nekom krčmom čeka vlastiti bicikl.“...

(izbor iz teksta M.J.)

Korisni linkovi

EuroVelo 6, opis rute na engleskom

<http://www.dunav-info.org/donau.php?pg=4&ld=sr&lg=en&mn=4>

EuroVelo 6, opis rute na srpskom jeziku

<http://www.ciklonaut.com/svrbiguz/dunav/dunav.htm>

Lista smeštaja duž Dunavske rute

<http://www.dunav-info.org/accommodation2.php?lg=en&ld=sr>

Opšte činjenice o Srbiji (na engleskom)

<http://www.dunav-info.org/donau.php?pg=4.7&ld=sr&lg=en&mn=4#servisi>

O osvetljenju bicikla na srpskom

<http://bajsologija.rs/osvetlite-se-jer-svetla-su-pola-zdravlja/#.VdVKr5fSkQp>

Trekovi za MTB po Fruškoj gori

http://www.freebiking.org/Atlas/VBG/fruska_trekovi.html

Veliki MTB FG maraton

http://www.freebiking.org/Atlas/VBG/Trekovi/FG_maraton.html

Trekovi za Vrščke plaine

<http://freebiking.org/fb-atlas/vojvodina/vrsacke#mapa>

Panonski put mira

<http://www.tzbaranje.hr/UserFiles/file/biciklizam/panonski-put-mira.pdf>

2Bike

<http://www.2bike.rs/>

Bajsologija

<http://bajsologija.rs/>

Bicikliramo

<https://www.facebook.com/groups/bicikliramo/?fref=ts>

Ciklonaut

<http://www.ciklonaut.com/index.htm>

Drumski vozači

<https://www.facebook.com/groups/515556338510582/>

Novosadska biciklistička inicijativa

<https://www.facebook.com/NSBiciklista?fref=ts>

Novosadska kritična masa

<https://www.facebook.com/groups/kriticnamasa/?fref=ts>

Korisni kontakti

SAVEZI

Biciklistički savez Vojvodine

Novi Sad, Masarikova 25
tel: +381 21 504 538
www.cycling.rs

Biciklistički savez Novog Sada

Bogdana Šuputa 62
tel: +381 21 504 538

KLUBOVI

APATIN

AS Apatin
Apatin, Plitvička 3,
Sombor, Vojvođanska 5
tel: +381 25 776 207
facebook: Team AS Apatin

BAČKI PETROVAC

BK Petrovec
Prvomajski 4
mob: +381 62 44 868

BEČEJ

BK Bečej
11. novembra 63
tel: +381 21 817 428

BUDISAVA

BK Budisava
Vojvođanska 103

KIKINDA

Karavelo
Mikro naselje B1
tel: +381 23 29 133

NOVI SAD

Elite
Miše Dimitrijevića 6a
tel: +381 21 54 22 81
mob: +381 64 1148 476

Eurobike

Janošikova 5
tel: +381 21 362 649
mob: +381 64 1217 5727

Fanatic

Stanoja Glavaša 38
tel: +381 21 504 155
mob: +381 63 50 55 09
www.fanatic.rs

BK Novi Sad

Temerinska 42
mob: +381 64 1629 732
www.novisadbike.com

Velo

Bogdana Šuputa 62
tel: +381 21 504 538
mob: +381 63 45 88 72
facebook: BICIKLISTIČKI KLUB "V ELO" Novi Sad

BK Vojvodina

Radnička 32
tel: +381 21 614 206
mob: +381 63 541 413
www.bkvojvodina.com

PANČEVO

Freestyle

Zelena pijaca, glavni prolaz,
lamela 2, lokal 8
tel: +381 13 334 324
mob: +381 63 864 6835
www.freestylepancevo.co.rs

SOMBOR

S-Team

Stevana Mokranjca 33
facebook: Biciklistički Klub "S Team" Sombor

SREMSKI KARLOVCI

BK Stražilovo

mob: +381 65 597 881 1
+381 69 418 419 8
http://www.strazilovo.org/bk_strazilovo.html

SREMSKA MITROVICA

Sirmium bike International
Kralja Petra I 42

SUBOTICA

Spartak-Vetstavod

Lenjinov park 12
tel: +381 24 571 235
mob: +381 63 52 19 85
www.bkspartak.rs

ŠID

BK Šid

Matije Gupca 72
tel: +381 22 714 779
mob: +381 63 1050 195
facebook: Biciklistički klub Šid

BK Jednota

Save Kovačevića bb
mob: +381 64 86 33 512
<http://bkjednotasid.weebly.com>

VRŠAC

Yin Yang

Miloša Obilića 79
mob: +381 65 4336 777
www.yinyang-vrsac.com

PRODAVNICE I SERVISI

ADA

Janković Comp D00

Save Kovačevića 54
Svetozara Markovića 25
tel: +381 24 855 111
mob: +381 63 583 429
www.jankovic-comp.rs

Moto Set

Doša Andraša 3
tel: +381 24 853 471
www.moto-set.rs

Oprema promet

Lenjinova 1
tel: +381 24 852 895

APATIN

Apacikl

Miloša Obilića 44
tel: +381 25 775 794
mob: +381 63 814 39 86

Osmica

Centar, blok S112
mob: +381 63 827 81 06

Specijal

Svetog Save 6
tel: +381 25 777 152

BAČ

Kolibri

Bratstva-jedinstva 80
tel: +381 21 770 429

BAČKA PALANKA

Bjeloš

Miletićeva 64
tel: +381 21 753 452

Belotehna

Žarka Zrenjanina 35
tel: +381 21 750 770

PRoMA 2002

Jugoslovenske armije 44
tel: +381 21 75 33 11
mob: +381 64 342 66 55
www.proma2002.weebly.com

Roki plus

20. oktobra 35
tel: +381 21 604 17 32

BAČKA TOPOLA

Capriolo

Maršala Tita 109
tel: +381 24 712 052
+381 24 715 878
www.capriolo.com

BAČKI PETROVAC

Alfa komerc

Kolarova 21
tel: +381 21 781 170

BANATSKI KARLOVAC

Casper bike

Nemanjina 44
mob: +381 63 817 94 20
+381 63 73 07 444

BEČEJ

Bike shop Blizanci

Potiska 97
mob: +381 61 116 1617
+381 61 116 1788

Bike shop

Hajduk Veljka 99
tel: +381 21 6915 127

Capriolo centar

Petefi Šandora 2
tel: +381 21 6913 064

Ciklotrion

Glavna 78
tel: +381 21 6916 916

BELA CRKVA

Ro-Mo-Cikl

Proleterska 2
tel: +381 13 851 782

BEOČIN

Cibik

Svetosavska 8
mob: +381 64 161 5739

BEZDAN
Dejan t.r.
Košut Lajoša bb
mob: +381 63 3888 38

BUDISAVA
OBK Budisava
Vojvodanska 103

INĐIJA
Motobajk in
Kralja Petra I 59a
mob: +381 63 8467 907

Produkt d.o.o.
Kralja Petra I 30
tel: +381 22 553 709

KAC
Nemus
Svetosavska 45a
mob: +381 64 138 1500

KANJIŽA
Dollar domino
Aleja Kestenova 24
tel: +381 24 873 943

KIKINDA
Apolo Bike
Jovana Jovanovića Zmaja 1
mob: +381 62 18 58 628
www.apolobike.rs

Ipon bike
Svetosavska 23
mob: +381 65 313 1307

Radnja super
Trg srpskih dobrovoljaca 4
+381 230 402 140

KOVIN
Romić
Laze Kostića 5
tel: +381 13 741 713

KULA
Goga Zolt SM
Novaka Pejčića 10
tel: +381 25 720 679

NOVI BEČEJ
Sky bike
JNA 2a
mob: +381 63 585 609

NOVI SAD
Auto Stole
Temerinska 44
tel: +381 21 6330-810
+381 21 69/163-4961

Bicikl Centar Bleša
Kosovske devojke 20.
21203 Veternik
tel: +381 21 823 719

BK Elite
Dimitrija Avramovića 2
tel: +381 21 24 106
mob: +381 63 55 25 76

BK Vojvodina
Radnička 32
tel: +381 21 614 206

Fanatic 1
Dalmatinska 1/Bul. Evrope
tel: +381 21 452 354
www.fanatic.rs

Fanatic 2
Radomira Raše Radujkova 1
tel: +381 21 400 606
www.fanatic.rs

Invicta Bike
Dalmatinska 29
mob: +381 69 0098 138

Neobike
Tolstojeva 14
tel: +381 21 542-216
+381 21 542-217

Nemus
Ložionička 53
tel: +381 21 422 204
mob: +381 64 138 1500

Pedala
Pavleka Miškina 14
www.pedala.co.rs

Pejčić bicycle
Bul. Kralja Petra 53
tel: +381 21 544 401
mob: +381 63 592 210

Planet bike
Novosadskog sajma 23
tel: +381 21 4739 408
www.planetbike.rs

Pro Sport
Veternik, Kralja Aleksandra 3
mob: +381 64 33 33 207

Ris-Cycling
Bulevar Oslobođenja 67a
tel: +381 21 66 13 884
mob: +381 64 19 88 711
www.ris-cycling.com

Super bike
Temerinska 88
tel: +381 21 451 744

Vector
Cara Dušana 70
tel: +381 21 63 66 046
www.vector-bikes.com

Vector
Hajduk Veljkova 11
tel: +381 21 540 347
www.vector-bikes.com

PANČEVO
Crepabike
Maksima Gorkog 79b/2
tel: +381 13 362 373
mob: +381 64 2640 406

DMC
Pijaca Aerodrom
mob: +381 64 13 66 144
prodaja

Eurocicl
Jove Makina 49
tel: +381 13 2311 884
mob: +381 64 1677 639

Free Style
Zelena pijaca, glavni prolaz
tel: +381 13 334 324
mob: +381 63 766 34 52
www.freestylepancevo.co.rs

Kotik Doo
Žarka Zrenjanina 14
tel: +381 13 344 321
mob: +381 63 37 03 41

Pedala
Jovana Gavrilovića 9
tel: +381 13 2311 391
mob: +381 64 127 5749
www.trotockas.co.rs

Prodaja Debeljača
tel: +381 13 664 725
mob: +381 63 308 005

Speed
Žarka Zrenjanina 27
tel: +381 13 344 340

PRIGREVICA
Bajs shop
Nine Markovića 48
tel: +381 25 823 543

RUMA
Strelac
JNA 160
tel: +381 22 472 895

SENTA
Tehnoguma promet
Žarka Zrenjanina 1
tel: +381 24 813 872

SOMBOR
Meksiko
Batinska 12
tel: +381 25 444 677
www.meksiko.co.rs

Eurobike2
Samka Radosavljevića 4
tel: +381 25 22 151

SRBOBRAN
Partizan
Napredna 5
tel: +381 21 731 760

SREMSKA MITROVICA
Maraton
Parobrodska 8
tel: +381 22 623 585

Ri-komerc
Stari most 15/6
tel: +381 22 617 497

STARA PAZOVA
Zea
Zmaj Jovina 7
tel: +381 22 316 223

SUBOTICA
BK Spartak - Vetzavod
Lenjinov park 12
tel: +381 24 571-235
mob: +381 63 82 96 063
+381 63 535 084
www.bkspartak.rs

BringaSport
Zmaj Jovina 8

Capriolo
Hotel Galleria, Matije Korvina 17
tel: +381 24 557 410

Delta Bike
Magnetna polja bb
tel: +381 24 546 245

Donna Commerce
Zapadni vinogradi 373/64
tel: +381 24 756-932

Donna Commerce
460. Nova br. 8
tel: +381 24 37 070

MoNeSaDa
Somborski put, Trošarina, lokal A2
tel: +381 24 559-275
mob: +381 65 80 80 547
http://monesada.com

Grin - servis električnih bicikala i tricikala
Zapadni vinogradi 124/a (Široki progon)
tel: +381 24 539-063
mob: +381 64 618 25 57

Steintrikes
Srednja 20
mob: +381 63 432 379
www.steintrikes.com

Winner bike
Arsenija Černojevića 56/a
tel: +381 24 554 627
mob: +381 65 500 33 65
www.winnerbike.com

ŠID
BK Šid
Matije Gupca 72
tel: +381 22 711 029

VRBAS
Servis Boltić
Ive Lole Ribara 33
mob: +381 61 665 4363
+381 64 361 4930

VRŠAC
Alien
Jug Bogdana 76
tel: +381 13 812 600
mob: +381 63 789 722
Motostar d.o.o
Dvorska 25
tel: +381 13 831 873

Motostar d.o.o
Kozaračka 2b
tel: +381 13 818 758

Turbo bajk
Sarajevska 73
mob: +381 63 7756 424

Zlatni točak
Josipa Debeljaka 10
tel: +381 13 836 959
www.zlatnitocak.rs

ZRENJANIN
Babe
Trg JNA 9

Dane
Cara Dušana 12
tel: +381 23 69 173

Dimitrov
Velika pijaca/Gimnazijska 10
tel: +381 23 562 145
mob: +381 63 810 42 39

Kristina
Saveznička 1
tel: +381 23 69 771
mob: +381 64 11 88 737

MPS "Cikl"
Nikole Pašića 18a
tel: +381 23 523 598

Polar bike
Brigadir Ristića 2a
tel: +381 23 538 75 63

Semafor
Beogradska bb
tel: +381 23 540 519
tel: +381 23 523 565

Trim bike
Žarka Zrenjanina 2a
tel: +381 23 69 777

TURISTIČKA ORGANIZACIJA VOJVODINE

Bulevar Muhajla Pupina 6/IV
21000 Novi Sad - Srbija
Tel.: +381 (0)21 452 910,
+381 (0)21 472 05 08,
Fax: +381 (0)21 420 758
office@vojvodinaonline.com
www.vojvodinaonline.com

IZDAVAČ

Turistička organizacija Vojvodine

ZA IZDAVAČA
Gvozden Perković

UREDNIK
Dr Lazar Lazić

AUTORI
Dr Mladen Jovanović
Dr Vladimir Stojanović

LEKTOR
Mr Nataša Belić

PREVOD NA ENGLISKI
Stanka Radojičić

FOTOGRAFIJE

Lazar Lazić
Vladimir Stojanović
Foto-arhiva TO Senta i
Kamping asocijacije Srbije

DIZAJN I PRIPREMA ŠTAMPE
Lazarus
www.lazarus.rs

ŠTAMPA
Simbol, Petrovaradin
www.simbolns.co.rs

TIRAŽ
5.000

Turistička organizacija Vojvodine

Bulevar Mihajla Pupina 6/IV - 21000 Novi Sad - Srbija
Tel: +381 21 452 910, +381 21 472 05 08, Fax: +381 21 420 758
office@vojvodinaonline.com | www.vojvodinaonline.com

SRBIJA

